N^ro 86.

KURYER LITEWSKI

Za dozwoleniem Naywyższego Rządu Nayiaśnieyszego CESARZA Imperatora Całey Rossyi.

Z WILNA 28. LIPCA ROKU 1797. W PIĄTEK.

Ukaz JEGO JMPERATORSKIEY MOSCI, Samowładnącego całą Rossyą.

Z rządzącego Senatu, do powszechney podaie się wiadomości.

W Imiennym JEGO IMPERATORSKIEY Mości Naywyższym Ukazie, w dniu 15. miesiąca teraznieyszego danym Senatowi z własnoręcznym JEGO IMPERATORSKIEY Mości podpisem, iest wyrażono: „Dostrzegłszy, iż się wkradły złe użycia, zmierzaiące ku szkodzie Handlu, i ogólnego Kredytu, przez „które maiący różne Handle i obróty, podług stanu swoiego, dla uniknienia „Opłaty Długow, zapisuią Maiątki i Kapitały swoie Żonom, Dzieciom, Krewnym, a częstokroć i ustronnym Osobom: Rozkazuiemy temu Prawu, takowe „położyć Granice, ażeby z tych Aktow, te tylko były ważnemi, któreby zostały uczynione przed wydaniem od nich Wekslow i Asekuracyi:„ Rządzący Senat Rozkazali: dla powinnego, według Naywyższego JEGO IMPERATORSKIEY Mości Rozkazu wykonania, posłać wszystkim do wiadomości publicznemi Ukazami. Co też i ogłasza się przez niniejszy.

Oryginał podpisany, przez Rządzący Senat. (LS)

Zalecenie Taynego Konsyliarza Litewskiego Gubernatora i różnych Orderow Kawalera Jakóba Bułhakowa.

Gdy dla różnych rozrządzeń poruczonych Powiatowym Marszałkom, iako to: tyczących się rozdziału i rozdania między Obywatelow woiennych koni, zwanych podiemne, tudzież Rekruckiego naboru, reparacyi drog i innych utrzymywania, erygowania Juryzdycznych Domow i Koszarow, niemniey poczt uregulowania, wypada potrzeba ażeby Obywatele uczynili między sobą zgodne postanowienie, i wynalezli nieuciążliwe na to sposoby; przeto zalecam Jmść Panom Marszałkom, lub mieysce Ich zastępuiącym, zwołać Urzędnikow, każdy do Miasta, swoiego Powiatu, naydaley na dzień $\frac{1}{2}$ Miesiąca Augusta roku idącego, i z niemi wszystko to bez żadney wymówki natychmiast urządziwszy, nietracąc czasu donieść Rządowi Guberskiemu z wyrażeniem dokładnym wszelkich Okoliczności, i ażeby takowe zalecenie doszło każdego wiadomości, rozkazuię go nie zwłócznie publikować wszędy ustanowionym na to porządkiem. Dnia $\frac{12}{23}$ Julii 1797. w Wilnie.

(MP) podpisano: *Jakób Bułhakow.*

z Wiednia 12. Lipca.

Poseł *Ottomańskiey Porty* do naszego Dworu przeznaczony d. 10. tu przybył. Arcy Xiężna *Clementyna* po szczęśliwey żegludze d. 18. z. m. stanęła w *Manfredonia*, gdzie na ląd wysiadłszy przywitaną była od Króla Jmści i Królowey *Dwoch Sicilii*, tudzież syna ich następcy Tronu swoiego małżonka. Nazajutrz wszyscy udali się na *Foggia* do *Neapolu*. *W Rovigno* mieście *Istryi Weneckiey* mieszkańce chcieli drzewo zaszczepić wolności; lecz *Austryackie* woyska rozruch uśmierzyły. Czytaliśmy w wielu pismach publicznych, iż *Cesarscy* zaięli *Dalmacyą*. Nic o tym nie mówi Gazeta Dworska: tę więc wiadomość za nadto wczesną uważać należy. Przed kilko dniami część większa *Wiedeńskiego* garnizonu z miasta wystąpiła; dokąd poydzie niewiadomo; zastąpią mieysce jego regimenta obozniące w *Sommering*. Przygotowania woienne żeby się zmnieyszyły, nie

poſtrzegamy. Głoſzą że *Buonaparte z Margrabią de Gallo* znayduią ſię teraz w *Udine.*

z Londinu 4. Lipca z Gazety Frankfortſkiey

Admiralicya ſześć liniowych okrętow poſłała w poſiłek Admirałowi *Duncan*; temi wzmocniony w niwecz obróci zapewne przygotowaną od *Hollendrow* wyprawę na brzegi naſze. Wiadomości nadeſzłe z *Indyi Wschodniey* potwierdzaią dawnieyſze donieſienia, że w bogatych osadach pokóy i handel kwitną, bojaźń nowey woyny z *Tippo-Saibem* zupełnie zniknęła. Przed kilko dniami pod *Colcheſter* wylądował *Kaper Francuzki* dla rabunku; dał mu odpor lud wieyſki i 23. ludzi zabrał w niewolę. Takowe przypadki kilkakroć już zdarzone, ſzkodliwſzego napadnienia lękać ſię każą, któremu nayogromnieyſza nawet potęga na morzu, i przezorność naywiękſza zapobiedz nie zdołaią. Zyczeniem przeto jeſt powſzechnym, aby ſię ſprawdziła pogłoſka, że *Lord Malmesbury* ma roſkaz wyraźny rozpocząć w *Lille* konferencye od podpiſania broni zawieſzenia. Nim to naſtąpi, rząd zalecił doświadczonym Officyerom zaciągnąć 7. Regimentow piechoty, 4. kawaleryi wſzyſtkie ſą przeznaczone do ſtrzeżenia nadbrzeżow.

W przeſzłym tygodniu młody i uczony człowiek P. *Horneman* rodem z *Hildesheim* poiechał do *Francyi*; z tamtąd przez *Włochy* uda ſię do *Egiptu* posłany od towarzyſtwa uſtanowionego w *Londinie* r. 1788. celem dokładnieyſzego, niżeliśmy dotąd mieli, poznania i opiſania wnętrznych kraiow *Afrykańskich.* Direktoryat żądane paſsporta wydał bez żadney trudności. *Irlandia* na pozor przynaymniey jeſt teraz ſpokoyną; niedowierzaiąc upokorzonym dziś buntownikom Miniſtrowie, wſzelkiego dokładaią ſtarania, ażeby odebrać im chęć i możność nowego powſtania. Ludzi podeyrzanych wielu areſztuią codziennie. Niedawno w *Belfast* znaleziono drukowaną *ziednoczonych Irlandczykow* Republikantſką konſtytucyą.

Wiadome ſą nakoniec przedugodne warunki pokoiu między *Francyą i Domem Auſtryackim* podpiſanego w *Leoben. Cesarz Jmść* za uſtąpienie *Niderlandu i Lombardyi* bierze kraie *Wenetow* nad morzem *Adriatyckim* leżące, *Dalmacyą, Iſtryą, Illiryą, &c.* Jesli ſię dziś uzbraia potężnie, czyni to dla utrzymania ſię przy nowych dzierżawach, które z Króleſtwem *Węgierſkim* granicząc, zyſk wielki przyniosą Monarchii. Papiery naſze kilko procentami w górę poſzły; tak wſzyscy pewnemi bydź ſię rozumieią bliſkiego pokoju. Długo ſię namyslano z obu ſtron, czyliby już woynę ukończyć przyſtało. *Lord Malmesbury* niechciałby też podobno ſię narazić na próżną podróż przy takiey zdrowia ſwoiego ſłabości, gdyby nie widział, iż mu przykrość i trudy ponieſione nadgrodzi obficie wdzięczność i błogosławieńſtwo narodow do upadku nachylonych.

W Parlamencie ſpokoyność i umyſłow iedność przykładna dleſzy nieſkończenie *Anglikow*; teraz widząc iak rzeczy porządnie idą, przeſtali rozumieć, iż *Oppozycya* potrzebną iſtotnie była do utrzymania *Angielſkiey* Konſtitucyi. Cnota, rozum, zgoda, prawom podległość, te ſą twierdze narodow i podpory; nie wrzaſkliwe mowy, i naylepſzych czynności Miniſteryalnych nagana i wyśmianie. Nie teraz u ludu nie znaczy *oppozycya;* nic uporne iey milczenie. Miniſtrow kredyt i powaga niewzruſzone; wyrwali *W. Britannią* z przepaści, bank dźwigneli, bunt w *Irlandyi*, ſtraſznieyſzy na flotcie uśmierzyli, kwitnie handel, i rękodzieła. Czegożby więcey dokazali ich przeciwnicy, gdyby, iak uſilnie pragneli, do ſteru rządowego trafili. Piſma, mowy, prawidła rewolucyine, ſą dziś *Anglikom* obmierzłe; i cóżkolwiek prawiła dawniey *Oppozycya;* lud wiekiem doświadczoney narodu Konſtitucyi wielbić nie przeſtał, i wielbić ieſzcze ią będzie. Poſtępek *Lorda Landerdale Para Szkockiego*, który ſię nieſkutecznie ubiegał o urząd *Sheriffa Londinu*, podobny ieſt do poſtępku ſławnego w rewolucyi *Francuzkiey Mirabeau*; ten od Szlachty *Prowanckiey* nie przyięty, ſtał ſię gorliwym obrońcą ludu, i Reprezentantem iego z miaſta *Aix* obrany. *Anglicy* ducha buntowniczego od patriotizmu rozróżnić umieiąc, nie dali głosow ſwoich Lordowi, ſkoro ſię oświadczył zuchwale, iż głos iego, głos prawdy przebić ſię potrafi do ſamego Tronu.

z Paryża 7. Lipca z Gazety Berlińſkiey.

Telegrafem z *Lille* odbieramy wiadomość pożądaną, iż *Lord Malmesbury* przybył przed godziną do pomienionego miaſta, przyięty ze wſzyſtkiemi honorami woyſkowemi. Prezydent *Francuzkiego* Poselſtwa *Letourneur* w ſamey bramie wywrócił ſię z poiazdem i nieco ſzwankował: Tego też było potrzeba ludziom zabobonnym, do ſtracenia nadziei względem ſkutkow pomyślnych rozpoczętey negocyacyi. Direktoryat przeſłał Radom donieſienie odebrane z *S. Domingo*. Generałowie naſi generalny attak przypuścili na nieprzyiacielſkie woyſka rozłożone w tey wyſpie. *Anglicy i Emigranci* wſzędzie porażeni, ſtraciwſzy więcey tyſiąca ludu, cofneli ſię do *Port au Prince*. W tym mieście tak wielka panuie trwoga, iż o opuſzczeniu onego myślić zaczynaią.

Po długich ſporach, rada 500. nakoniec pozwoliła Emigrantom rolnikom, rzemieślnikom, i kupcom w 6 tygodniowym przeciągu powrócić do Oyczyzny. Wiadomo ieſt, że kilku Miniſtrow naſzych utraciło iuż dawno ufność publiczną. Wielu Deputowanych w Radzie 500. przeciw nim powſtawało. Już nawet nie raz mówiono, że będą oddaleni z urzędow. Możeby Direktoryat ich oddalił; lecz ſię obawia pokazać nadto ſłabym i ulegaiącym władzy Prawodawczey. Teraz miał oświadczyć ſkłonność ſwoię do uſunięcia Miniſtrow oſkarżonych *Lacroix, Truguet,* i *Merlina*, ieżeli Konſtitucyine prerogatywy władzy wykonawczey będą ſzanowane, i ieżeli przy potrzebnych reformach i oſzczędności, nie

będą odmówione summy koniecznie potrzebne, bez których trudno iest *Francyą* pokoiem obdarzyć.

Jedno z pism naszych tak opisuie 5. Dirktorow. *Rewbell* traktatem *Hollenderskim* wsławiony, we wszystkich okolicznościach okazuie się stronnikiem środkow i ludzi rewolucyinych. *Lareveillere* iest nadto boiaźliwy; lęka się codziennie wybuchnienia *kontrarewolucyi*, każdemu przeto chciałby się podobać. Y *Carnot* od dwóch miesięcy zaczyna bydź lękliwym. Jemu chwałę narodu i zwycięztwa nasze winniśmy; on pod *Robertspierra* tyrannią mimo tysiącznych przeszkod, kar ność utrzymał woyskową, on czynnościami woiennemi od środka kampanii 1793 r. ciągle zarządzał. Ma po sobie opinią powszechną, że nie ma nadeń człowieka zdatnieyszego w sprawowaniu Rzpltey. Trzeba się spodziewać, iż porzuci kiedyżkolwiek wykrętną politykę, która rząd upadlaiąc *Francuzki*, liczbę nieprzyiacioł onego pomnaża. *Barras* niedawno zanurzony w igrzyskach i roskoszach, przyiaciel *Jakobinow* i *Terrorystow*, chociaż im w r. 1795. cios zadał śmiertelny, stygnie teraz w przyiaźni ku nim, a sprawiedliwe i ludzkie zamiary nowego Direktora naysilniey wspiera. *Barthelemy* naostatek zachowuie patriarchalną obyczaiow prostotę, bez nay mnieyszey okazałości, bardzo pracowity, stara się uciszyć namiętności szkodliwe; otaczaią go ludzie cnotliwi i rozsądni. Przykład iego bydź może zbawiennym dla drugich. Jemu przypisać należy zachowanie pokoiu z *Szwaycarami*. Takiego właśnie człowieka w dzisieyszych okolicznościach potrzebowała Oyczyzna. Nie idzie w brew kollegom, nie roziątrza; stara się przekonać, i iuż tego dokazał.

Minister interessow Zagranicznych *Lacroix* odebrał i ogłosić kazał *Breve Oyca S.* które przepisuie Duchowienstwu *Francuzkiemu* powinność stosowania się do praw teraznieyszych Rzpltey. Xięża Emigranci powracaią do kraiu w znaczney liczbie. W *Rouen*, *Paryżu* i wielu innych miastach, wyrok sądowy wszystkich ogłosił niewinnemi, chociaż niektórzy byli nie przysięgli, lub *deportowani*. Opinia narodu publiczna prawem podobno będzie dla Reprezentantow w interessie religii. Od dni kilku artillerya kommenderowaną iest do odbywania nocney straży w *Paryżu*; liczne patrole biegaią nieustannie po ulicach; policya czułą iest nad inne czasy; rozmnożone kluby zrodziły tę ostróżność; cożkolwiek o Direktoryacie mówiono, temu nikt nie przeczy, iż od ustanowienia iego, narod i stolica bez porównania większey spokoyności zażywaią niżeli pod zgromadzeniem Konsttucyinym, prawodawczym, Konwencyą, i rządem *Jakobińskim*.

Rzadki stał się przypadek w *Rouen*; o nim teraz na wszystkich posiedzeniach mówią w *Paryżu*. Rolnik *Karol Boulan* maiący ośmioro potomstwa kupił r. 1793 dobra *Bosaquet* zkonfiskowane za *Ropertspierra* Pani tegoż nazwiska, podeyrzaney o emigracyą dwóch iey synow, i zapłacił 108. tyś liwrow. Teraz *Boulan* przyszedłszy do nieszczęśliwey i ubogiey wdowy: „trzymam, rzecze, twóy „maiątek, i dziedzictwo synow twoich; ubo„gą iesteś; iam bogaty lecz nieszczęśliwy. „Wracam dobra nabyte niesprawiedliwym spo„sobem. Niech móy przykład będzie dla tych „nauką, którzy rozumieią, że rewolucyine „prawa cudzą im własność nadaiąc mogą su„mnienia zgryzotę i głos cnoty przytłumić.„

Umarł 3. Lipca w *Paryżu Gobert* Agent niegdy *Jakobinow*; to samo pokazuie co był za człowiek. Na łożu śmiertelnym iawne uczynił wyznanie zbrodni swoich. Wysłany nie raz do Prowincyi Południowych zabiiał ludzi niewinnych bez braku; stronnikom swoim podeyrzanych, i nigdy podróż iego daremną nie była. Nie czekał inny temu podobny *Jakobin* ostatniego momentu w mieście *Vitry*. W Niedzielę przy wielkim zgromadzeniu ludu, wszedł do Kościoła, klęknoł ze świecą przed ołtarzem, prosząc Boga i bliźnich o darowanie winy. Znaydowało się wielu tam przytomnych obywatelow od niego srodze zkrzywdzonych. Wszystkich żal złoczyńcy do łez pobudził.

Ciekawy list pisał niedawno Officyer od armii *Włoskiey* do przyiaciela swoiego. „Gdy„by, powiada, cnotliwe i ludzkością tchną„ce serce mogło iakąkolwiek słodycz znaydo„wać w nierozumie i zapędach ludzi niszczą„cych się na wzaiem, i zwracaiących narod „oświecony do przedwiecznego barbarzyń„stwa, mógłbym zapewne napaść oczy komi„cznemi widokami rewolucyi, które codzień „nowe daiemy *Francuzi* w Prowincyach *Wło„skich* orężem podbitych; Przebiegłem, *Cispa„dańskie, Transpadańskie, Cisalpińskie, Transal„pińskie, i Weneckie i Genueńskie* Rzplte, któ„rym General *en Chef* przepisał Konstitucyą i „odebrał, dał Rządcow tym czasowych i od„mienił, uformował Departamenta i zreformo„wał; wszystko pod hasłem wolności. Nie „wchodzę w zamiary polityczne scen praw„dziwie teatralnych; ma swoie wybiegi Dire„ktoryat, ma instrukcye *Buonaparte*. Tych „nie zgłębiam, lecz nie widząc ztąd rzetelney „korzyści dla złupionych *Włochow*, nie mogę „nie ubolewać nad nieszczęściem i ruiną kra„iny zaprawdę w świecie nayśliczniey szey. „Widzę tu wzrastaiący *Jakobinizm* pod pła„szczykiem *towarzystwa Instrukcyi*; widzę u„mysłow porusz enie, słyszę rozmowy, pisma „czytam wydane w tym duchu okropnym, „który Oyczyznę naszą w przepaści pod rzą„dem *Marata* i *Robertspierra* pogrążył. Może„by się we *Włoszech* ludzie tym podobni zna„leźli, iużby podobno krew obywatelską obfi„cie przelewano; woyska nasze, przezorność „Wodza dotąd złośliwe utrzymuią zapędy. „Lecz cóż się stanie, gdy *Fundator* wolności „i Rzpltey urzędowanie zakończy.„

z Madritu 16. Czerwca z Gazety Frankfortskiey.

Codziennie wyglądamy ważnych zdarzeń, wielkich na morzu i lądzie czynności.

Nic ſię przecie dotąd nie ſtało. Armia w *Eſtremadurze* zgromadzona gniewa ſię, że krwi przelewać jey za Oyczyznę nie kazano; zaufała w ſwoich ſiłach, *Portugalczykom i Anglikom* nie ſtraſzna, czeka na poſiłki *Francuzkie;* bez nich nie ma nadziei zawoiowania kraiu ſąſiedzkiego. Rząd jednak nie nadto ſię kwapi ſprowadzać do *Hiszpanii* Republikantow, co uczynili w *Wenecyi*, co u *Genueńczykow* nam wſkazuie, czego ſię po nich ſpodziewać, czego lękać należy. Taż ſama nieczynność w porcie *Cadix, Ferrol, Carthagena.* W pierwſzym dawno zamknięty *Massaredo* nie wynidzie na *Ocean*, aż nieprzyiacioł liczbą przynaymniey okrętow przewyżſzać będzie, a podobniey, póki *Francuzkie z Toulonu* Flotty *Wenecką* wzmocnione, na odſiecz *Hiszpanom* nie przybędą. Nie dawnośmy woynę zaczeli; już ſię wſzyſtkim ſprzykrzyła, narod i Miniſtrowie pragną bardziey nierównie pokoju, niż nayſzczęśliwſzey z *Portugalią* kampanii, a potym traktatu przez *kompensacyą.*

z Lisbony 10. *Czerwca z Gazety Berlińſkiey.*

Byliśmy kilka tygodni położeni między boiaznią woyny i nadzieią pokoju z *Hiszpanami*, już nawet przygotowania woienne uſtawały. Teraz nadspodzianie dla dwóch przyczyn zerwano negocyacye. Domagali ſię nieprzyiaciele Króleſtwa,ażebyśmy zt[illegible]rgawſzy handlowe i polityczne związki z *W Brit[illegible]nią:* zawierali ugodę z *Francuzami* oſobną za pośrzednictwem *Króla Jmści Katolickiego.* Takie już propozycye ſłyſzeliśmy w *Paryżu.* Obywatele, mianowicie kupcy niekontenci ſą z woyny jak ſię zdaie teraz nieuchronney. ſtatkow nam wiele po różnych morzach codziennie zabieraią. Niedawno przyszło do krwawey bitwy między pospólſtwem *Lisbońſkim* i Emigrantami *Francuzkiemi.* Artylleria dobrze użyta dała oſtatnim zwycięſtwo.

z Rzymu 23. *Czerwca z Gazety Berlińſkiey.*

Ociec S. jeſzcze nie przyſzedł do zdrowia zupełnego, często miewa ſłabości; krwi puſzczenie ulgę mu przynosi. W tym jednak będąc ſtanie, zatrudnia ſię publicznemi i domowemi intereſsami. Oddawał niedawno uroczyście kardynalſki kapelusz Arcy-Biſkupowi *Toledu, Lorenzana.* Dziś miał audyencyą pożegnania General Hrabia *Colli*, zabieraiącey ſię w podróż do *Neapolu.*

z Mediolanu 30. *Czerwca z Gazety Frankfortſkiey.*

Wczora nowo mianowani Adminiſtratorowie Rpltey raz pierwſzy zgromadziwſzy ſię do Pałacu narodowego. wybrali adminiſtratorow Departamentowych, i cztery miaſta naſzego municipalności. *Buonaparte* z ſwoiey ſtrony już ogłosił osoby ſkładać maiące władzę u nas wykonawczą. Direktorami będą: *Serbelloni, Paradisi, Moscati, Aleſsandri:* piątego imie niewiadome. Sekretarzem generalnym *Sommariva.* Miniſtrem wnętrznych intereſsow, *Villa.* woiennym *Biraghi*, zagranicznym *Teſti:* ſprawiedliwości *Luosi*, ſkarbowym *Ricci*, Policyi *Porro.* Tenże General *en Chef* ma wkrótce ogłosić regeſtr osob do prawodawczego ſkładu należących: do Rady młodſzą zwaney wchodzić będzie Reprezentantow 80. do ſtarſzey 40. Spokoyność i porządek zaczyna powracać do Prowincyi *Piemonckich* ſkoro tylko woyſka nad *Tesinem* rozłożone zbliżyły ſię ku ſtolicy. 4 tyſiące żołnierza *Francuzkiego* poddał *Buonaparte* rozkazom *Króla Jmści Sardyńſkiego:* garnizonowi *Tortony, Coni, Valencyi, Alexandryi,* zalecono, wyſłać znaczne wydziały na pierwſzą rządu kraiowego rekwizycyą, dla utrzymania ſpokoyności.

Jeſzcześmy nadziei nie ſtracili, że *Brescia* do Rpltey *Cisalpińskiey* wcieloną będzie. Lecz z drugiey ſtrony *Wenetom* ſtrata ſię nadgrodzi przyłączeniem trzech Prowincyi *Państwa Kościelnego.* Z proklamacyi Adminiſtratorow *Cispadańskich* doyść można, iż nie będą temu przeciwni. Widząc że General *Buonaparte* nie znioł ich kraju w ograniczeniu Rpltey *Cisalpińſkiey* chcąc nie chcąc przychylić ſię do żądania zwycięzcy muſieli. Do *Ankony* ſtatek niedawno przybyły doniosł, że w *Dalmacyi* powſzechna wybuchnęła *insurrekcya.* Podobną wiadomość odbieramy z *Trieſtu* z tym dodatkiem, iż *Dalmatowie Montenegrinow* a nawet *Turkow* na pomoc wezwali; 30 tyś. zbroynego ludu zgromadzić ſię miało do *Cattaro i Budua:* *Albańczykowie z Dalmatami* jedno trzymaiąc oświadczyli ſię, że *Auſtryakow i Francuzow* do kraju ſwoiego równie nie wpuſzczą. Inni jednak twierdzą, że *Dalmacya* Poſłow wyſłała do *Cesarza Jmści* ofiaruiąc poddać ſię berłu jego, jeśliby mieſzkańcom uczeſtnikami być dozwolono praw i wolnośći narodu *Węgierſkiego.* U nas kazano zaciągać legion jeſzcze nowy, ſkład dać ſię ma, jak pierwſzy z 10. tyś jazdy i piechoty: dezerterow cudzoziemſkich do niego chętnie przyimuią.

Od granic Włoſkich 2. *Lipca z Gazety Frankfortskiey.*

Wielkie podobieńſtwo do prawdy, iż sprawie wkrótce zaſłona przed okiem ciekawym kryiąca tak długo los niepewny *Włoſkich* Prowincyi. Ułożone w Gabinetach odmiany, zamiany, ziednoczenia, kraiow uſtąpienie, już przychodzą do ſkutku. Woyſk *Auſtryackich* coraz więcey przybywa do *Tirolu* mianowicie zaś do *Tridentu:* widać w obozach obroty pokazuiące na oko, że na mieyscu ſtać nie będą. *Francuzow* zaś bardzo jeſt mało w kraiach *Weneckich z Auſtryackiemi* graniczących; 4. tyś. Republikantow z dwóma Generałami przeniosło ſię z *Werony do Mantui.* Twierdzę *Peschiera* z dział i ammunicyi wypróżniono. Powiat *Brescia* ſtraży i ſiłom własnym zoſtawiony. Nad ieziorem *Garda* ſtoi tylko 50. żołnierza; 3. zaś baty krążą nieuſtannie po nadbrzeżach. *Cesarscy w Tridencie* wiele ſtatkow ſposobią do żeglugi. *Bergamo i Brescia* chociaż wyrokiem Generała *en Chef* armii *Włoſkiey* niedawno przemienione w Departamenta, lękać ſię jednak zaczęły o los przyſzły.

Reszta w Dodatku.

N^RO 86.

DODATEK
DO
KURYERA LITEWSKIEGO

Z WILNA 28. LIPCA ROKU 1797. W PIĄTEK

dokończenie Artykułu od granic Włoskich.

Krol Jmść *Neapolitański* wielkie przygotowania woienne w Państwach swoich uczynić zalecił; powszechne we *Włoszech* odmiany, niespokoyność wzburzonego ludu, sprawiedliwą mu troskliwość sprawiły o los mianowicie *Państw Kościelnych*, ktore dla bliskiego sąsiedztwa znacznie wpływać mogą do okoliczności nastąpić mogących w Krolestwie *Dwóch Sicilii*. Lękaią się tam zerwania pokoju z *Francuzami* Poseł Rpltey *Canclaux* chciał iechać do Monarchy bawiącego w Prowincyi *Pouille*, domagał się uwolnienia patriotow za opinie politycznemi dziś zwane w rzeczy samey buntownicze; i spokoyność wywracaiące narodow, w więzieniu osadzonych; pogłoska, że umòwione summy traktatem przeszłorocznym wypłacać zaczęto, potwierdza się Xięstwo i twierdza *Mantuańska* do Rpltey *Cisalpińskiey* będą przyłączone, według brzmienia proklamacyi Generała kommenderuiącego.

z Wenecyi 30. Czerwca z Gazety Berlińskiey

Powrócił tu Obywatel *Mengotti*. którego municypalność niedawno wysłała do Generała *Buonaparte* Nie wiadomo co przywiozł; to pewna że nic pomyslnego. Poseł *Sanfermo* wysłany do *Paryża* stanąwszy w *Medio-lanie* odebrał od niego zapewnienie, iż podróż daleka daremnaby była; ponieważ ostate zne urządzenia miasta *Wenecyi* i lądowych Prowincyi Rpltey zrobione są nieodzownie w głòwney kwaterze. Oświadczył przytym *Buonaparte* chęć widzenia się z obywatelem *Bataglia*, dla ktòrego z wielkim zawsze był szacunkiem. Municipalność iechać mu rozkazała do *Montebello*. Gondolierowie nasi gotuią wspaniałe gonitwy na przybycie Generała *en Chef*. tegoż czasu obchodzić będzie armia *Francuzka* obchod uroczysty na pamiątkę rycerzow poległych we *Włoszech*.

Kiedyśmy Generałowi *Baraguey d' Hilliers* przekładali, iż Rpta nie maiąc w dzierżawie swoiey *Istryi i Dalmacyi*, nie zdoła flott swoich uzbroić, powiedział oziembłe, iż po stracie *Włoskich* Prowincyi, strata zamorskich znośnieyszą *Wenetom* bydź powinna, ktòrzy o panowaniu nad morzem *Adriatickim* odtąd myślić nie maią. Y to godna uwagi, że w podziale na Departamenta naszych Prowincyi, o mieście *Wenecyi* słowa nie rzeczono. Z *Dalmacyi* powrocili iuż deputowani *Garagnini* i *Calafatti*; na ląd nawet nie wysiadłszy; tak straszne tam panowały zamieszania. Szlachcie naszey pozwolono przecie w kilku tygodniach powracać do Oyczyzny. Między innemi znayduie się teraz za granicą *Procurator Pesaro*; tayny dziś Konsiliarz Stanu *Cesarza Jmci*; Z dawna gorliwy o interessa *Domu Austryackiego*: iak tylko woyska *Francuzkie* w początkach przeszłorocznej kampanii Aliantow gromić zaczęły, widząc nieuchronną klęskę *Włochow*, radzić nigdy *Wenetom* nie przestał, aż by z *Austryą* zaczepne i odporne przymierze zawarli, albo przynaymniey taką na wszelkie przypadki mieli gotowość, iakiey trzeba było do odwrocenia wiszącego niebespieczeństwa, i zachowania poważaney neutralności. Tak radziła rostropność doyrzała; stało się inaczey; rząd nasz uczynił w pierwiastkach nadto mało; gdy iuż było po czasie, nadto wiele, i upadł.

z Norimbergi 4. Lipca z Gazety Frankfortskiey.

Dzień wczorayszy był umòwiony; w którym nasz garnizon miał z koszar ustąpić zbudowanych na gruncie pretendowanym od *Prusakow*. Miało się to stać nayspokoyniey; lecz żołnierze *Norimbergscy* rozkaz odebrali trzymać się do ostatniego w wspomnionym stanowisku. Nadeszło też 300 z okładem *Prusakow*, iazdy i piechoty; bramę do koszar wyłamano; bronił się garnizon uporczywie z 88. ludzi złożony; Officyer *Pruski* z 4. grenadyerami został ranionym: reszte odpędzono. Wraz potem nastąpiło 5 godzinne broni zawieszenie; późniey kapitulacya: według niey garnizon wyprożnić miał koszary z honorami woyskowemi. Skoro sie to po mieście rozniosło, wzburzyli się mieszczanie, porwali się do broni, i bitwę stoczyć chcieli. Rostropny postępek Maiora *Pruskiego* zapobiegł większemu krwi przelaniu: oddalił się znacznie od miasta. Ośmieleni tym widokiem obywatele, chcieli wraz uderzyć na żołnierzy *Pruskich*, którzy dwòch bram mieyskich strzegli. Nie dozwolił im tego Magistrat, straż iednak u tychże bram wspòlna z cudzoziemcami odbywać dopuścił: oświadczaiąc się, iż przez całą podda się sądowym wyrokom Rady Nadworney *Cesarza Jmci*.

z Frankonii 7. Lipca z Gazety Frankfortskiey.

Dowiaduiemy się z *Norimbergi*, że po za-

szłych przypadkach w dniu 3. 700. ludzi z woyska *Pruskiego* tak opasali miasto pomienione, iż nikomu wniść lub wyyniść wolno nie iest. Wysłana do Kommenderuiącego z Magistratu Deputacya, z zapytaniem, coby to znaczyło? odpowiedź odebrała, iż miasto w opasaniu ma zostawać, póki dobrowolnie według dawnieyszych umow kolszary *Prusakom* nie będą ustąpione. Za powrótem Deputacyi, lud gromadnie wycieczkę z miasta uczynił wszystkiemi razem bramami, rozsypani *Prusacy* po długim odporze w ucieczkę poszli: wiele ludzi z obu stron w bitwie poległo. We dwa dni wzmocnione posiłkiem odebranym woysko *Pruskie*, zaieło mocą koszary: i *Norimberczykow* rozbroiło.

z Colonii 7. Lipca z Gazety Courier du Bas-Rhin

Generał *en Chef Hoche* wezwany do zarządzenia woyskiem nad Oceanem zgromadzonym do wielkiey wyprawy przeciw brzegom *Angielskim*, opuszcza armią *Sambry i Mozy*. Generał *Moreau*, wszystkiemi teraz nad *Renem* diwizyami kommenderować będzie. Generał *Watrin* idzie także do *Dunquerque*: diwizye *Lefevre i Championnet* za sobą prowadząc. Jeśli wszystkie teraz woyska *Francuzkie* nie ustępnią na brzeg *Renu* lewy, to pewna, iż bardzo ich niewiele na prawym zostało.

z Stutgardu 6. Lipca z Gazety Frankfortskiey

Armia *Austryacka* dotąd stoiąca blisko jeziora *Constancieńskiego* i źródeł *Dunaiu*, przechodzi do wyższey *Szwabii*, prawe onego skrzydło jest w *Biberach*, lewe w *Kempten*. Korpus *Xcia de Condé* cofa się ku *Bawaryi*; główną kwaterę ma teraz w *Memmingen*. Xże miał odebrać zapewnienie od *Arcy Xcia Karola*. że rozwiązane nigdy nie będzie. W czasie pokoju stanowiska ma wyznaczone w *Gallicyi*, wielu Officyerow i żołnierzy odbiegło chorągwi swoich, i do Oyczyzny chcą powracać.

z Filadelfii 2. Czerwca z Gazety Frankfortskiey

Kongres *Amerykańskich Stanow* zatrudnia się roztrząsaniem papierow podanych od Prezydenta *Adams*, wyiaśniaiących postępowanie rządu naszego z *Rpltą Francuzką*. Wszystko co można czyniemy dla utrzymania pokoju z tym narodem, który dla utwierdzenia wolności naszey krew swą przelewał. Prezydent *Adams* mianował Posłami do *Paryża* Generała *Pinckney*, Sędziego *Dan*, i Generała *Marschall*. Jan *Adams* posłuiący w *Hadze* poiedzie do *Berlina* w charakterze Pełnomocnego Ministra.

z Hagi 11. Lipca z Gazety Leydeńskiey.

Już tedy Flotta *Batawow* jest w zupełney gotowości do wyiścia pod żagle; woyska z Generałami i Kommissarzem od rządu przydanym znayduią się na okrętach. Wczora do Portu *Texel* wbiegł statek *Angielski* z białą Flagą, i oddał listy Admirałowi de *Winter*. Nie wiadomo co się w nich zawiera; to pewna że *Hollendrom* trudna będzie wyprawa, na którey zniszczenie czuwa Admirał *Duncan* z 32. rozmaitey wielkości okrętami. W całym kraju woysk innych teraz nie mamy prócz *Francuzkich*. z *Lille* donoszą, że Dyrektoryat nie wprzód zezwolił na kongres w tym mieście rozpoczęty, aż *Angielskie* Ministerium przyięło za zasadę przyszłego pokoju zwrócenie wszystkich osad, nam i *Francuzom* wydartych. Kontribucye w Prowincyach zaległe przez exekucyą woyskową wybierać kazano

z Wetzlar 8. Lipca z Gazety Berlińskiey.

Generał *Lemoine* dziś z główną kwaterą do *Liege* wyiechał. Zastąpiła mieysce iego diwizya *Grenier* od *Lahny* przybyła: wszystko zda się obiecywać bliski *Francuzow* ustęp na brzeg *Renu* lewy.

z Coblence 8. Lipca z Gazety Frankfortskiey.

Generał *en Chef Hoche* tu się znayduie. Fortifikacye przedmostowe w *Neuwied* rozebrano, drzewo przedano mieszkańcom. Kontribucya *Elektoratu Trewirskiego* powiększona dziś iest 100. tyś. liw. Lasy nasze na lewym brzegu *Renu* leżące zupełnie są spustoszone; toż samo w krótce się stanie z drugiemi, które się znayduią na brzegu prawym: Kommissya w *Bonn* zasiadaiąca wycinać i spławiać roskazała drzewo do budowli zdatnieysze. W *Boppard* przytrzymano dwa baty ładowne droższemi sprzętami, które w *Niemieckich* Pałacach i Kościołach zabrali Republikanie. Generał wszystko tu zprowadzić kazał: na łupieżcow sąd wyznaczył woyskowy.

DONIESIENIE

Podaie się do Publiczney wiadomości, iż Ur: Michał z Toporow i Magdalena z Łaszczewskich Zdżarscy zmarli, po których część dziedziczna Wsi Czeremchow zwaney w Państwach Gallicyi i Lodomeryi w Cyrkule Halickim spada na Stanisława Syna tychże, i Franciszkę Córkę, a że Siostra iego mieszkaiąca na Ukrainie pod Panowaniem Rossyiskim w Gubernii Podol: a Powiecie Winnickim Wsi Bochennikach nie ma o Bracie żadney wiadomości, i przeto ma zatrudnione obięcie Sukcessyi po Rodzicach, dla tego Obwieszcza się Ur: Stanisława Zdżarskiego, aby się do swoiey Siostry w celu wspolnego obięcia Sukcessyi zgłosił.